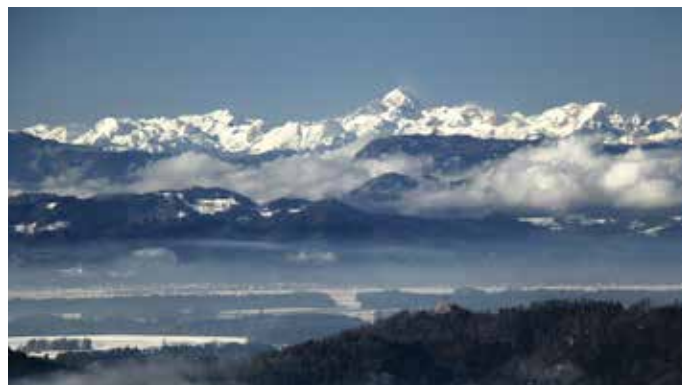

Šele konec meseca vljuden gruden

Kdor letošnjo zimo opazuje sneg, ga boli vrat, saj mora pogledovati precej daleč in navzgor; kdor ga hoče občutiti pod obuvalom, pa bo moral vzeti pošteno pot pod noge ter se odpraviti v kraje blizu gozdne meje (1600–1700 m) – to je tam, kjer se končajo sklenjeni gozdni sestoji. Za gaženje snega bo treba še nekoliko višje, to je na drevesno mejo (1800–1900 m), kjer imamo skupine ali pa posamezna drevesa. Prava zima pa je le nad 2000 metri nadmorske višine.

Očitno se je zadnja dva meseca minulega leta z neba izlilo (v Trzinu več kot 250 l/m²), kar se je imelo izliti; od malo pred božičem pa vse do sredine januarja smo imeli padavinski post. Prvo polovico zime – prav ste prebrali, zima je že čez polovico, pa se glede snega po nižinah ni še niti začela – že lahko sklenemo z naslednjo ugotovitvijo za celotno Slovenijo: veliko snega nad 1800 metri (dediščina novembra), ogromno dežja na zahodu, izjemno kratka snežna epizoda s klavnim koncem, ena zelo močna in kar dolgotrajna otoplitev in nekaj padavinsko jalovih prehodov front severno od nas ob severozahodnih vetrovih, ki praviloma ne prinašajo padavin; če pa te so, no, vsaj nekaj malega, jih vetrovi iz tega kvadranta prav fino in hitro (po) sušijo. Nič čudnega torej, da se tak veter imenuje fen, najbolj znan pri nas je karavanški. Po svoje pa nas po malem že skrbi za letošnje pridelke, vsaj če sodimo po pregovorih Huda zima – dobra letina in Grudna (decembra) mraz in sneg, žita dosti prek in prek.

Klasičnega prodora hladnega zraka, ki bi mu sledil spodoben mraz, »nismo« spravili skupaj že vso lansko zimo in pol letošnje. Saj veste, gre za tako imenovano dolino, ki prinese s severa ali severovzhoda hladen zrak. Ob prodoru nastanejo na dnu te doline – v resnici pri tej dolini nimamo toliko opravka z navpično dolino, temveč predvsem z dolino v vodoravni smeri, gledano planetarno – še posebej na njihovi sprednji, to je v naših geografskih širinah na zahodni strani s cikloni, ki upočasnijo napredovanje doline do te mere, da jih pozneje dohiti oziroma prepelavi mrzel polarni zrak. Tega prinese sibirski anticiklon, z njim v zvezi pa vremenslovci omenjajo greben hladnega zraka; medtem ko se na območju vremenske doline oziroma tamkajšnjih ciklonov zračne mase v glavnem dvigajo (oblaki in padavine), se v primeru grebena spuščajo (lepo vreme). Vse skupaj zaplete še kroženje zračnih mas v eni in drugi vremenski tvorbi, ki si je po smeri ravno nasprotno: zračne mase okrog središča ciklonov potujejo v nasprotni smeri urnih kazalcev (hm, kako naj zdaj to smer pojasnimo digitalni XYZ-generaciji?), okrog središča anticiklonov pa v smeri urnih kazalcev. Vse to velja seveda za severno zemeljsko poloblo; na južni so smeri zračnih mas okoli središč ciklonov in anticiklonov ravno nasprotno tem na naši polobli. Lahko je brati vremenske napovedi, posebno tiste, ki so ponazorjene s piktogrami, precej težje pa jih je razumeti. Zato se nikar ne čudite, da še niste videli razpisa za tečaj napovedovanja vremena ...

Takle je bil pogled z najvišjega vrha Rašice proti Grintovcem na enega redkih zimskih dni sredi decembra; že naslednji dan je pobralo večino snega v sredogorju. (Foto: Miha Pavšek)

In s čim imamo opravka letošnjo zimo? Namesto ruskega, natančneje sibirskega mrzlega prijatelja smo glavnino časa pod vplivom azorskega anticiklona (hitro poiščite rodne kraje te tvorbe na zemljevidu, glejte pod Azori ...), ki nam prinaša sicer lepo, a nič preveč mrzlo vreme. Kadar vlada nad nami, pa se nas izogibajo tudi vse prej omenjene doline, ki prinašajo morebitne padavine. Le kdo bi si mislil, da na naše zimsko vreme vplivajo vremenske tvorbe, ki nastajajo nad glavami tamkaj živečih Portugalcev! Resnici na ljubo je tudi precej drugega genetskega ozadja; ne nazadnje so ti otoki včasih služili kot izhodišče za ladje, ki so v Ameriko prevažale afriške sužnje. Za našo zimo, mislimo seveda na tisto, zaznamovano z belo barvo, je zelo pomembno, da ostane azorski anticiklon čim bližje kraja nastanka ali pa se pomakne celo nad osrednji del Atlantskega ocean, s čimer se odpre pot za prodor zgoraj omenjenih dolin. Letošnjo zimo se to še ni zgodilo, morda pa se odprejo te poti v drugi polovici zime. Od letošnje smo imeli le nekaj centimetrov snega, pa še to na petek, 13. decembra. Sicer pa so bila decembrska jutra radodarna s slano (14) in meglo (13 dni). Če nam česa v decembru ni manjkalo, je bilo to sonce, vsekakor če pomislimo na prehodni mesec, ko smo bili zanj močno prikrajšani. V daljšem obdobju smo torej tako ali drugače spet ujeli povprečje ...

Miha Pavšek

VREMENSKA POSTAJA OŠ TRZIN (oktober 2019)			
Kazalec	Podatek	Datum/Niz	Ura/Obdobje
Povprečna temperatura zraka (°C)	3,0	1.–31. 12.	mesec
Najvišja temperatura zraka (°C)	15,6	17. 12.	14.54
Najnižja temperatura zraka (°C)	-6,5	30. 12.	8.07
Največja dnevna T amplituda (razlika maks./min. T, v °C)	10,5 (5,6/-4,9)	11. 12.	0.00–24.00
Število dni s padavinami $\geq 0,2/\geq 2/\geq 20$ mm)	22 / 7 / 11	1.–31. 12.	mesec
Največja dnevna količina padavin (mm)	24,6	2. 12.	0.00–24.00
Mesečna količina padavin (mm/h)	101	1.–31. 12.	mesec
Skupna količina padavin v letu 2019	1366	1.1.–31. 12.	leto
Najvišja hitrost vetra (km/h)/smer	30,6 / SSZ	17. 12.	14.50
Št. hladnih/ledenih dni (minimalna / maksimalna dnevna T zraka ≤ 0 °C)	19 / 0	1.–31. 12.	mesec

Izbrani meteorološki podatki za Trzin za december 2019; celoten arhiv je dostopen na spletnem naslovu <http://trzin.zevs.si> (meni Statistika).
Vir: Vremenska postaja OŠ Trzin (CZ Trzin).